

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-58-20>

УДК 339.94(410+4-6ЄС):339.5/.7

Король Марина Михайлівна

доктор економічних наук, професор,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4031-0858>

Медвідь Микола Миколайович

аспірант,
Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
ORCID: <https://orcid.org/0009-0008-9130-5702>

Maryna Korol, Mykola Medvid

State University “Uzhhorod National University”

**БРИТАНСЬКИЙ ФІНАНСОВИЙ СЕКТОР
В УМОВАХ ГЕОЕКОНОМІЧНОГО РОЗКОЛУ:
ВИКЛИКИ ПОСТБРЕКЗИТНОГО ПЕРІОДУ****THE UK FINANCIAL SECTOR AMID
GEOECONOMIC DIVIDE: POST-BREXIT CHALLENGES**

Анотація. У статті досліджується вплив глобальної фінансової фрагментації на економіку Великої Британії в контексті виходу країни з Європейського Союзу та посилення геополітичної напруженості. Розглянуто трансформацію світової фінансової системи під впливом торговельних обмежень, санкційних режимів та переконфігурації міжнародних економічних зв'язків. Зазначено, що втрата паспортного режиму для фінансових послуг спричинила масштабну релокацію банківських активів та робочих місць до провідних європейських фінансових центрів. Ідентифіковано ключові ризики для фінансової стабільності. Виокремлено особливості впливу геополітичних потрясінь на банківський сектор через збільшення кредитних, ринкових та операційних ризиків. Проаналізовано наслідки розходження регуляторних підходів між Великою Британією та Європейським Союзом у сферах управління активами, клірингу деривативів та ринків капіталу. Зроблено висновок про необхідність адаптації фінансових інституцій до нових умов функціонування.

Ключові слова: Велика Британія, Європейський Союз, США, Брекзит, фрагментація, глобалізація, фінансовий сектор, конкурентоспроможність, торговельна політика, торговельні обмеження, економічне зростання.

Summary. The article examines the impact of global financial fragmentation on the economy of the United Kingdom in the context of the country's withdrawal from the European Union and intensifying geopolitical tensions. The transformation of the global financial system under the influence of trade restrictions, sanctions regimes, and reconfiguration of international economic relations is considered. It is noted that the loss of the passporting regime for financial services has caused a massive relocation of banking assets and jobs to leading European financial centres, including Paris, Frankfurt, Dublin, and Amsterdam. Key risks to financial stability associated with cyber threats, market volatility, and uncertainty in trade policies of the world's leading economies have been identified. The specific features of the impact of geopolitical shocks on the banking sector through increased credit, market, operational, and liquidity risks have been highlighted. The consequences of diverging regulatory approaches between the United Kingdom and the European Union in the areas of asset management, derivatives clearing, capital markets, and investor disclosure have been thoroughly analysed. The relationship between deglobalisation processes and the growth of protectionist tendencies, manifested through onshoring, reshoring, and increased use of national security exceptions, has been comprehensively investigated. The mechanisms of fragmentation's impact on inflationary processes, efficiency of international trade, and flows of foreign direct investment have been revealed. The transformation of business models of financial companies from global integrators to jurisdictional separators under conditions of growing regulatory uncertainty has been characterised. Special attention has been paid to the role of Russia's invasion of Ukraine as a catalyst for accelerating fragmentation processes in the global economy. It is concluded that financial institutions need to adapt to new operating conditions through strengthening international cooperation, investing in innovative potential, and building resilient financial infrastructure to

maintain the United Kingdom's competitive position at the global level and ensure long-term macroeconomic stability. The prospects for the development of London as a leading international financial centre in the new geopolitical realities have been outlined.

Keywords: United Kingdom, European Union, USA, Brexit, fragmentation, globalisation, financial sector, competitiveness, trade policy, trade restrictions, economic growth.

Постановка проблеми. Сучасна архітектура світової фінансової системи переживає глибоку трансформацію, зумовлену комплексом взаємопов'язаних геополітичних, економічних та регуляторних чинників. Процеси глобалізації, що домінували у світовій економіці протягом останніх десятиліть, поступаються місцю фрагментації, які радикально змінюють умови функціонування міжнародних фінансових ринків та інституцій. У цьому контексті особливої актуальності набуває дослідження впливу геоекономічного розколу на фінансовий сектор Великої Британії, яка традиційно посідала провідні позиції у глобальній фінансовій системі.

Вихід Великої Британії з Європейського Союзу став переломним моментом, що суттєво змінив конфігурацію європейського фінансового простору. Втрата паспортного режиму для фінансових послуг позбавила британські фінансові установи можливості безперешкодно надавати послуги на території країн-членів ЄС, що спричинило масштабну релокацію банківських активів та персоналу до континентальних фінансових центрів. Ця ситуація ускладнюється глобальними тенденціями до посилення протекціонізму, зростання кількості економічних санкцій та переконфігурації торговельних потоків за геополітичними ознаками.

Повномасштабне вторгнення росії в Україну у 2022 році стало каталізатором прискорення процесів фінансової фрагментації, продемонструвавши вразливість глобальних ланцюгів постачання та спонукавши провідні економіки світу до перегляду підходів щодо управління ризиками. Застосування безпрецедентних фінансових санкцій проти росії створило новий прецедент використання фінансової системи як інструменту геополітичного впливу, що має довгострокові наслідки для довіри до міжнародних фінансових інституцій та механізмів.

Актуальність дослідження посилюється тим, що у 2025 році фінансові компанії стикаються з потрійним шоком: торговельними обмеженнями, тарифними та санкційними режимами, а також фрагментацією фінансової політики. Операційні ризики досягли критичного рівня, коли транзакція, що є законною в одній юрисдикції, може призвести до штрафних санкцій в іншій. Це змушує фінансові інституції переосмислювати свої бізнес-моделі, трансформуючись від глобальних інтеграторів до юрисдикційних роздільників.

Таким чином, існує нагальна потреба у комплексному дослідженні викликів, з якими стикається британський фінансовий сектор в умовах

геоекономічного розколу, та визначенні шляхів адаптації фінансових інституцій до нової парадигми функціонування світової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика фінансової фрагментації та її впливу на національні економіки в умовах геополітичної нестабільності привертає дедалі більшу увагу з боку вітчизняних та зарубіжних дослідників. Вагомий внесок у дослідження впливу тарифної політики та санкційних режимів на процеси фінансової фрагментації здійснив Das U. [7], який проаналізував безпрецедентний потрійний шок, з яким стикаються фінансові компанії: торговельні обмеження, тарифні та санкційні режими, а також фрагментацію фінансової політики. Емпіричну базу для оцінки наслідків Brexit для британського фінансового сектору надає дослідження Hamre E., Wright W. [12], автори якого здійснили комплексний аналіз релокаційних процесів у банківській та фінансовій сфері Великої Британії. Теоретико-методологічні засади дослідження взаємозв'язку між фінансовим регулюванням, фінансовою глобалізацією та синхронізацією економічної активності акцентовано у праці дослідників Kalemli-Ozcan S., Papaioannou E., Peudró J.-L. [17], які обґрунтовували, що фінансова інтеграція та регуляторна гармонізація відіграють ключову роль у синхронізації економічних циклів між країнами. Міждисциплінарний підхід до аналізу фрагментаційних процесів представлений у дослідженні Walton O., Johnstone A. [25], в якому розкрито ширший контекст інституційної фрагментації у Великій Британії та демонструє системний характер дезінтеграційних тенденцій, що охоплюють різні сфери державної політики.

Незважаючи на значний науковий доробок, залишаються недостатньо дослідженими питання комплексного впливу геоекономічного розколу на конкурентоспроможність британського фінансового сектору.

Метою статті є аналіз впливу глобальної фінансової фрагментації на фінансову систему Великої Британії в постбрекзитний період та визначення ключових викликів і можливостей для адаптації британських фінансових інституцій до нових умов функціонування світової економіки в контексті посилення геополітичної нестабільності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток подій у 2025 році поставив під сумнів концепцію інтегрованої глобальної спільноти. США ініціювали масштабний перегляд світової торговельної системи, провідні китайські корпорації прийняли рішення про делістинг з амери-

канських фондових бірж, уникаючи таким чином дотримання посиленних вимог щодо розкриття інформації у США. Разом з цим Індія оприлюднила остаточну редакцію положень Закону про захист цифрових персональних даних, що може призвести до зростання операційних витрат для іноземних компаній та фрагментації глобальних потоків даних. Такі приклади не є поодинокими, проте є показовими проявами ширшої тенденції, за якої провідні держави вживають заходів, що сприяють фрагментації фінансової системи.

Світова фінансова система, яка заохочує транскордонні інвестиції, спирається на низку стовпів, включаючи незалежність фіскальної та монетарної політики, верховенство права, достовірність даних та структурування внутрішньої та багатосторонньої політики, а також фінансового регулювання для підтримки фінансової стабільності. Події 2025 року, зокрема односторонні зміни в торговельній політиці, рішуче поставили під сумнів ці принципи.

Вторгнення росії в Україну в 2022 році та відповідні заходи західних урядів щодо обмеження доступу росії до глобальної фінансової системи стали поворотним моментом, який прискорив процес фрагментації. Учасники ринку все частіше базують свої рішення не тільки на максимізації прибутку, але й на геоekonomічних міркуваннях, що спричиняє відхід від попередньої глобалізованої моделі. У звіті Світового економічного форуму «Навігація у глобальній фрагментації фінансової системи» наголошується про збільшенні санкцій на 370% із 2017 року як чіткому свідченні зростаючої залежності від економічного державного управління [28].

В свою чергу Метью Блейк, керівник Центру фінансових та валютних систем Всесвітнього економічного форуму, заявив, що потенційні економічні витрати від фрагментації можуть бути величезними. Згідно зі звітом, у найекстремальнішому сценарії повне роз'єднання східного та західного економічних блоків може призвести до скорочення світового ВВП до 5%, що супроводжуватиметься зростанням інфляції понад 5%. Аналіз показує, що країни, що розвиваються, такі як Індія, Бразилія та Туреччина, а також кілька країн Африки та Південно-Східної Азії, постраждають найбільше, потенційно зазнавши втрат ВВП, що перевищують 10% через їхню сильну залежність від інтегрованої світової фінансової системи. Очікується також, що економічна фрагментація створить інфляційний тиск, обмежуючи торгівлю та потоки капіталу, що, у свою чергу, може порушити ланцюги поставок та знизити глобальну ефективність. Разом з цим, Метт Страхан, керівник відділу приватних ринків на Форумі, зазначив, що фрагментація не лише сприяє інфляції, але й негативно впливає

на перспективи економічного зростання, особливо в регіонах, що розвиваються [23].

Варто зазначити, що нині фінансові компанії стикаються з безпрецедентним потрійним шоком: торговельним, тарифним та санкційними режимами, а також фрагментацією фінансової політики. Операційний ризик високий – транзакція, яка є законною в Сінгапурі, може призвести до штрафних санкцій у Вашингтоні, тоді як капітал, прийнятний у Гонконзі, може бути заборонений у Лондоні. Фінансові компанії переналаштовують свою діяльність – від глобальних інтеграторів до юрисдикційних роздільників, від максимізаторів ефективності до оптимізаторів відповідності, від постачальників універсальних послуг до вибірко-вих «приватників» [7].

Як зазначається у звіті Банку Англії, протягом 2025 року спостерігається посилення ризиків для фінансової стабільності. Глобальні ризики перебувають на підвищеному рівні, при цьому зберігається значна невизначеність щодо світових макроекономічних перспектив. До ключових чинників ризику відносяться геополітична напруженість, фрагментація торговельних та фінансових ринків, а також тиск на ринки суверенного боргу. Матеріалізація таких глобальних ризиків може справити істотний вплив на Велику Британію, як на країну з відкритою економікою та провідний міжнародний фінансовий центр [1].

У 2026 році Велика Британія продовжує стикатися з комплексом політичних та економічних викликів, що формують її внутрішній і зовнішній порядок денний. Економічне зростання залишається слабким і країна намагається подолати наслідки довгострокового низького приросту продуктивності та нерівності доходів після фінансової кризи та Brexit. Політична сцена демонструє ознаки фрагментації та посилення впливу нових політичних сил, що ускладнює формування стабільної більшості та стратегічного курсу. Водночас зовнішня політика і торгівля залишаються ключовими факторами невизначеності: відносини з ЄС, зміцнення зв'язків із союзниками та адаптація до нової глобальної структури впливу вимагатимуть від британського уряду гнучких і продуманих рішень. Це поєднання економічної, політичної та геополітичної невизначеності визначає контури реалій Великої Британії в 2026 році.

Такі зміни у глобальному економічному балансі не виникли випадково – вони тісно пов'язані із процесами глобалізації та фрагментації, що формують світовий порядок у останні десятиліття.

Глобалізація, незалежно від того, чи називається вона «ліберальною» чи «неоліберальною», британського (за часів Маргарет Тетчер) та американського (за часів Рональда Рейгана) походження, поширилася планетою наприкінці XX століття та на початку XXI. Вона прискорила падіння кому-

нізму та російської імперії, тимчасово зануривши кілька століть осаду. Глобалізація також сприяла економічному злету країн, особливо в Азії, які відвернулися від марксизму-ленінізму та теорій з невизначеними основами, таких як трансфер технологій та імпортозаміщення, не звертаючи уваги на інституційні та операційні умови, необхідні для успіху таких операцій. Реакція на ліберальну глобалізацію розпочалася з політичної фрагментації міжнародної системи [22].

На сьогоднішньому етапі з'являється все більше тверджень того, що глобалізація – постійне розширення та диверсифікація джерел товарів і послуг сповільнилася або, в деяких секторах, почала змінюватися. Дебати щодо пояснень цього явища продовжуються поряд зі зростаючим скептицизмом щодо переваг багатосторонніх торговельних правил. Цей скептицизм часто асоціюється з періодом перебування Трампа в Білому домі, але його також можна спостерігати у Великій Британії, деяких країнах ЄС. Політичним наслідком цього стало зростання протекціонізму, що проявляється в оншорингу (забезпечення можливості виробництва основних товарів і послуг на національному рівні або в межах блоку), ресхорингу (повернення виробництва до країни або блоку походження) та посиленні використання винятків з національної безпеки для виключення іноземних конкурентів [24].

Ми переконані в тому, що підвищення тарифів і запровадження жорсткіших обмежень на імпорту товарів з іноземною складовою можуть призвести до геополітичної сегментації глобальних ланцюгів постачання, що матиме суттєві негативні наслідки для світового економічного зростання. Невпорядкована фрагментація, за якої держави намагаються оперативнo диверсифікувати джерела постачання, створює ризики посилення інфляційного тиску в короткостроковій перспективі та водночас обмежує потенціал економічного зростання в довгостроковому періоді.

За даними МВФ, **фрагментація** світової економіки, спричинена геополітичними напруженнями, торговельними обмеженнями та зростанням тенденцій до розриву глобальних ланцюгів постачання, може мати значні негативні наслідки для світового економічного зростання: скорочуючи сумарний глобальний ВВП на кілька відсотків у довгостроковій перспективі. Фрагментація обмежує ефективність міжнародної торгівлі, підриває вигоди від спеціалізації і масштабів, скорочує потік іноземних інвестицій і ризики передачі знань, а також послаблює здатність країн спільно вирішувати глобальні виклики. У такій ситуації, навіть помірне розділення економічних блоків здатне створити структурні втрати для розвинених і, особливо, для країн з низьким і середнім рівнем доходу, водночас ускладнюючи коорди-

націю міжнародної політики та підриваючи глобальні інституційні механізми співпраці [14].

Зокрема, голова Банку Англії Ендрю Бейлі [16] попередив, що Велику Британію очікує **«глобальна фрагментація»**, оскільки країна стикається зі «слабким зростанням», в якій заробітна плата зростає не так сильно, як очікувалося. Одним із найвідчутніших наслідків Brexit стало припинення дії так званого «паспортного режиму», що дозволяв британським фінансовим установам вільно надавати послуги в країнах ЄС без додаткових ліцензій. У результаті багато компаній були змушені переглянути свою структуру, відкрити нові офіси в європейських країнах або перенести туди частину своєї діяльності. Це призвело до процесу, який фахівці називають **фінансовою фрагментацією** – тобто розпорошенням фінансових операцій по різних містах і країнах Європи замість концентрації їх у Лондоні.

Згідно зі Звітом про фінансову стабільність Банку Англії [16], **індикатори глобальної фрагментації**, розраховані на основі даних МВФ, демонструють стійку висхідну динаміку, при цьому окремі складові досягли історичних максимумів за останні десятиліття (рис. 1).

Беззаперечним є той факт, що **фрагментація торгівлі** матиме значення для центральних банків та монетарної політики, оскільки вона спричиняє більші та частіші шоки пропозиції протягом перехідного періоду, тоді як у довгостроковій перспективі зниження диверсифікації торгівлі збільшує волатильність та інфляцію [11].

Доля британських фінансів після референдуму щодо Brexit обертається навколо дискусії на тему «стійкість чи переміщення»: чи продовжить Лондонське Сіті процвітати як провідний фінансовий центр світу, чи основна частина його діяльності переміститься до конкуруючих центрів після виходу з торговельних домовленостей ЄС?

Однією з найважливіших економічних проблем, з якою зіткнулася Велика Британія після виходу з ЄС стала втрата права на так званий **«паспорт фінансових послуг (паспорт ЄС)»**. Цей режим, який діяв у межах єдиного ринку ЄС, протягом багатьох років дозволяв британським банкам, страховим компаніям та інвестиційним фондам безперешкодно надавати свої послуги в усіх державах-членах ЄС [20]. Слід зазначити, що питання «паспортного режиму» не обмежується лише банківською діяльністю. Воно охоплює широкий спектр фінансових послуг – страхування, управління активами, брокерські послуги, інвестиційні консультації, торгівлю цінними паперами та похідними інструментами.

Відтак для функціонування в ЄС потрібно отримати ліцензію в країні-члені або створити дочірню компанію під європейським регулюванням. Це спричинило масштабну трансформацію

Рисунок 1 – Індекс глобальної фрагментації в світі, 1990–2024 рр.

Джерело: [2]

фінансового сектору: багато банків та інвестиційних фондів змушені були релокувати частину бізнесу на європейський континент.

Відрадним є той факт, що 1 січня 2025 року Європейська Комісія ухвалила рішення, про продовження еквівалентності для центральних контрагентів Великої Британії на трирічний період, до 30 червня 2028 року. Це продовження має на меті надати час для імплементації Регламенту про європейську ринкову інфраструктуру №3 [10].

З огляду на звіт [19], можна виділити такі ключові висновки щодо розвитку фінансового регулювання після Brexit: після виходу Великої Британії з ЄС фінансове регулювання у Великій Британії та в ЄС перестало бути гармонізованим, що означає кінець спільного режиму, який раніше дозволяв використання «паспортних прав» для доступу до ринку всього ЄС. Великій Британії відкрито шлях для самостійного формування регуляторної політики, що дозволяє їй адаптувати правила під власні економічні пріоритети, тоді як ЄС продовжує розвивати свою колективну нормативну базу без свого найбільшого фінансового центру. У результаті формується поступове, але стійке розходження регуляторних підходів у таких ключових сферах, як ринки капіталу, управління активами, кліринг деривативів і розкриття інформації для інвесторів.

За оцінками незалежного лондонського аналітичного центру New Financial, який спеціалізується на дослідженні фінансових ринків, понад 440 компаній у банківській та фінансовій сфері Великої Британії, які відреагували на Brexit, пере-

містили частину свого бізнесу, частину персоналу або створили нові структури в ЄС. Понад 420 з них створюють нові хаби для свого бізнесу в ЄС, і загалом виявили понад 500 окремих переїздів по всьому ЄС. Банки перевели або переводять активи на суму понад £900 млрд з Великої Британії до ЄС, а страхові компанії та керуючі активами перевели активи та кошти на суму понад £100 млрд. Дублін став явним переможцем у залученні бізнесу з Великої Британії, 135 компаній обрали столицю Ірландії як місце після Brexit. Це становить 25% усіх визначених нами рухів, випереджаючи Париж із 102 компаніями, Люксембург з 93, Франкфурт з 62 та Амстердам з 48. У довгостроковій перспективі велика ймовірність, що Франкфурт стане «переможцем» за кількістю активів, а Париж – за кількістю робочих місць [6].

У зв'язку з цим варто підкреслити, що Brexit спричинив реалокацію близько 10% банківських активів Великої Британії та приблизно 40 000 робочих місць до провідних фінансових центрів ЄС, зокрема Парижа, Франкфурта, Дубліна, Люксембурга та Амстердама. Саме Brexit вивів найважливіший фінансовий ринок Європи з ЄС. Використовуючи загальну ринкову капіталізацію як показник розміру ринку капіталу, розмір ринків капіталу 27 країн ЄС менший, ніж у Китаю, тоді як ЄС та Велика Британія разом представляють другий за величиною ринок капіталу у світі (рис. 2).

Ознаки фрагментації світової економіки стали особливо помітними після початку війни в Україні в лютому 2022 року. З того часу зрос-

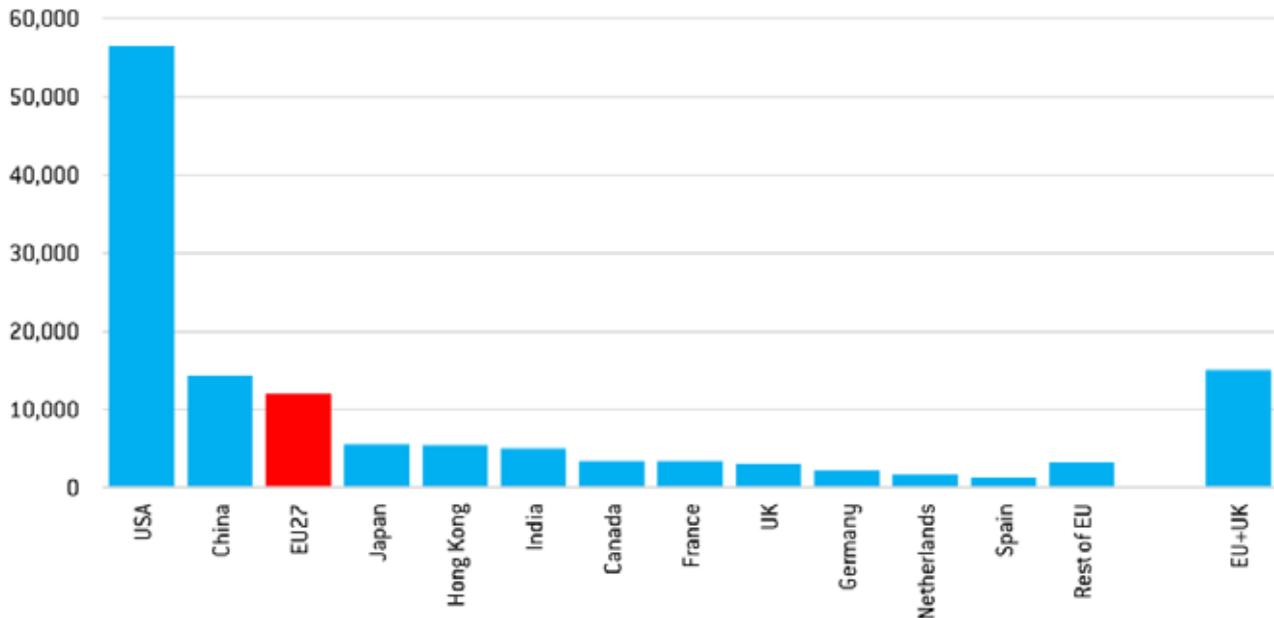

Рисунок 2 – Ринкова капіталізація фондових ринків окремих економік, 2024 р., млрд дол. США

Джерело: [12]

тання торгівлі в межах так званого Західного блоку, включаючи ЄС, США та інші об'єднані країни, а також у межах конкуруючого Східного блоку, включаючи Китай, росію та інші об'єднані країни, значно випереджало зростання торгівлі між двома блоками. Фрагментація набула форми переконфігурації торговельних структур за геополітичними ознаками, тоді як немає жодних доказів регіоналізації торгівлі за суто географічним виміром. Подібна динаміка фрагментації також очевидна в потоках прямих іноземних інвестицій [4].

Вторгнення росії в Україну у 2022 році яскраво продемонструвало: війна спричинила енергетичні шоки по всій Європі, порушила світове постачання продовольства, прискорила фрагментацію торговельних мереж і змусила уряди перенаправити сотні мільярдів на оборонні витрати [5].

Геополітичні потрясіння та напруженість можуть безпосередньо впливати на фінансове становище банків через збільшення кредитних, ринкових, операційних, ліквідних та фінансових ризиків. Одним із найяскравіших прикладів у 2025 році став нестабільний характер торговельної політики США, де різкі оголошення про тарифи, такі як так званий «Тарифний вівторок», спрямований проти Канади, Китаю та Мексики, заскочили ринки та порушили транскордонні фінансові потоки. Ця непередбачуваність охолодила настрої інвесторів та ускладнила перспективне планування для корпорацій, що мало прямий вплив на кредитні ризики банків, ризик ліквідності та розподіл капіталу [21].

У дослідженні «Геополітика та світова торгівля: як Велика Британія може впоратися з дедалі нестабільнішою ситуацією?» [26] зазначається, що глобальна геополітична нестабільність є одним із ключових джерел невизначеності для торговельної та економічної політики Великої Британії. Масштабні міжнародні кризи, зокрема загострення ситуації на Близькому Сході або потенційний конфлікт навколо Тайваню, створюють додаткові ризики для міжнародної торгівлі та стійкості глобальних ланцюгів постачання. Сучасний геополітичний і торговельний контекст характеризується зростанням рівня турбулентності, що було чітко продемонстровано пандемією COVID-19 та повномасштабним вторгненням росії в Україну, які виявили структурні вразливості у сфері енергетичної безпеки та міжнародних виробничо-логістичних ланцюгів. У цих умовах союзники та партнери Великої Британії, зокрема США, ЄС і Японія, дедалі уважніше та з більшою стурбованістю оцінюють зростаючу міжнародну роль Китаю, що додатково ускладнює формування послідовної та передбачуваної торговельної стратегії.

Посилення геополітичної напруженості, фрагментація міжнародних торговельних та фінансових ринків, а також турбулентність на ринках суверенних облігацій генерують перманентно високий рівень системних ризиків та макроекономічної невизначеності.

Швидка зміна характеру нових пропозицій додає значної невизначеності до динаміки світової торгівлі, що може мати відчутні економічні

наслідки. Дані свідчать про те, що інвестиції США впали приблизно на 1,5 % у 2018 році в результаті невизначеності торговельної політики [13].

Подібна невизначеність сьогодні може уповільнити економічне зростання Великої Британії (особливо в експортних секторах з високою доданою вартістю) та сприяти гальмуванню світового економічного зростання (рис. 3).

Коли країна приймає рішення такого масштабу, як вихід із ЄС, фінансові ринки реагують дуже чутливо. У випадку Великої Британії цей вплив почав проявлятися ще до референдуму – саме **невизначеність** стала одним із ключових чинників турбулентності. Зокрема, за оцінками Міжнародного валютного фонду, підвищена невизначеність щодо майбутніх умов торгівлі, регуляторного середовища та доступу до ринків здатна стримувати інвестиційну й споживчу активність, а також посилювати ризики для макроекономічної та фінансової стабільності [15].

Монографічне дослідження Дж. Моргана та Г. Патомакі концептуалізує Brexit як структурну кризу неоліберальної глобалізації, що проявляється через дезінтеграцію регіональних торговельних блоків та ерозію конкурентних переваг міжнародної спеціалізації. Автори доводять, що популістська риторика про відновлення торговельної автономії суперечить економічній реальності, оскільки у Великій Британії формальна незалежність у торговельній політиці супроводжується втратою доступу до єдиного ринку, зростанням транзакційних витрат та погіршенням умов торгівлі. Дослідження виявляє провал мейнстримної економічної теорії у прогнозуванні макроеконо-

мічних наслідків Brexit через недооцінку статичних та динамічних втрат від зниження економічної інтеграції, включаючи скорочення прямих іноземних інвестицій, деіндустріалізацію та дисфункцію глобальних ланцюгів вартості. Автори попереджають про ризик трансформації британської економіки в офшорну модель з фіскальним демпінгом та дерегуляцією, що загострює асиметрії в розподілі доходів та посилює макроекономічну нестабільність. Brexit інтерпретується як катализатор системних дезінтеграційних тенденцій у глобальній політекономії, що підриває ефективність міжнародних інститутів економічного управління та створює загрозу фрагментації світової торговельно-інвестиційної системи [18].

Довіра до міжнародної фінансової системи, яка була підірвана під час міжнародної фінансової кризи 2007–2009 років, потребуватиме часу для відновлення. Кошти платників податків були використані для порятунку великих секторів міжнародної фінансової системи. Після фінансової кризи цілісність фінансової системи неодноразово ставилася під сумнів через скандали з неправомірною поведінкою, за які відповідні фінансові установи були оштрафовані регуляторами. Втім, основний тягар витрат ліг на акціонерів цих компаній, тоді як особи, відповідальні за порушення, часто залишалися непокараними.

Фінансова стабільність є фундаментальною передумовою сталого економічного зростання. Відрадом є той факт, що банківська система Великої Британії добре капіталізована, підтримує стабільну ліквідність та фінансування, а якість активів залишається високою.

Рисунок 3 – Вплив невизначеності торговельної політики на економічне зростання

Джерело: [8]

Зв'язок між безпекою та розвитком – переконання, що цілі політики безпеки та розвитку тісно пов'язані та повинні бути узгоджені – став ключовою рисою глобальної політики розбудови миру в 1990-х роках. Однак протягом останнього десятиліття актуальність цього зв'язку була поставлена під сумнів. Окремі дослідники переконані що зв'язок між безпекою та розвитком став менш помітним та більш фрагментованим [25].

На сьогоднішньому етапі зростання геополітичної напруженості пов'язане зі збільшенням кількості **кібератак** у світі, що може збігатися з іншими стресовими ситуаціями та посилювати їх. Кібератаки становлять більший ризик для фінансової стабільності, ніж будь-коли раніше, оскільки їх кількість та масштаби зросли. Необхідний макропруденційний підхід до стрес-тестування кіберстійкості, оскільки кіберінциденти можуть мати системний вплив, оскільки їхній вплив поширюється по всьому фінансовому сектору через операційні, фінансові та довірчі механізми [9].

Зокрема, Банк Англії провівши дослідницький кіберстрес-тест 2024 [3] у рамках якого постачальників та користувачів оптових послуг просили змодельовати вплив підозрюваної кібератаки на врегулювання транзакцій, зробили висновки, про необхідність системно важливих інституцій враховувати толерантність регуляторів до платіжних збоїв та їх вплив на фінансову стабільність. Окрім цього, складність оптових послуг унеможливило їх швидку заміну, тому контрагенти мають розробляти антикризові сценарії. Критичними є обізнаність персоналу з протоколами реагування, здатність підтримувати резервну інфраструктуру та прийняття обґрунтованих рішень щодо відключення на основі системних ризиків.

Ми переконані в тому, що наступний період характеризуватиметься підвищеними викликами для бізнес-середовища та суспільства загалом, оскільки зростає ймовірність застосування економічних санкцій та конфліктів, що актуалізує необхідність глибокого розуміння вразливих

місць світової економіки. Неefективне управління поточними процесами фрагментації може призвести до погіршення спроможності фінансових інституцій здійснювати ефективне фінансове посередництво, що потенційно посилить кредитні, валютні ризики та ризики неплатоспроможності. Такі ризики можуть поширюватися на окремих суб'єктів господарювання та домогосподарства, зокрема через підвищення вартості фінансування для започаткування підприємницької діяльності або придбання активів, таких як автомобілі чи нерухомість.

У цьому контексті ініціатива «Навігація фрагментацією глобальної фінансової системи» здійснила аналіз потенційних витрат фрагментації, який враховує ескалацію використання інструментів економічного державного управління. Події попереднього року наочно продемонстрували необхідність перегляду існуючих припущень щодо можливих сценаріїв такої ескалації з метою відображення нової парадигми та встановлення оновленого базового рівня для оцінки потенційного впливу [27].

Висновки. Резюмуючи вищевикладене, очевидним є те, що Велика Британія колись процвітала як ворота між Європою та рештою світу. Цього мосту більше немає. Тепер Великій Британії потрібно інвестувати у свій потенціал, відновлювати промислову могутність та експортувати інновації, перш ніж вона знову зможе по-справжньому лідирувати у світовій торгівлі. Проблеми фінансової фрагментації мають вирішальне значення для сприяння розвитку стабільної світової економіки. Хоча ризики існують, шлях уперед залишається відкритим завдяки колективним зусиллям та інноваціям. Банки та фінансові установи мають унікальну можливість стати піонерами у створенні ефективної та взаємопов'язаної глобальної фінансової екосистеми. Зосереджуючись на співпраці та адаптивності, ці установи можуть долати невизначеність та впливати на розвиток стійкої світової економіки.

Список використаних джерел:

1. Bank of England. Financial Stability Report. 2025. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/financial-stability-report/2025/december-2025> (дата звернення: 02.01.2026).
2. Bank of England. Financial Stability Report. 2025. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/financial-stability-report/2025/july-2025/#footnote-4> (дата звернення: 04.01.2026).
3. Bank of England. Thematic Findings 2024: Cyber Stress Test. 2024. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/prudential-regulation/letter/2024/thematic-findings-2024-cyber-stress-test> (дата звернення: 06.01.2026).
4. Berg J. et al. Make finance part of the EU–UK post-Brexit reset. 2025. URL: <https://www.bruegel.org/analysis/make-finance-part-eu-uk-post-brexit-reset> (дата звернення: 08.01.2026).
5. Colantone I. Financial Inclusion. Oxford Research Encyclopedia of Economics and Finance. Oxford University Press, 2024. URL: <https://oxfordre.com/economics/display/10.1093/acrefore/9780190625979.001.0001/acrefore-9780190625979-e-1010> (дата звернення: 20.12.2025).
6. Continental Drift: Financial Services Regulation in the EU and UK. Citigroup, 2024. URL: https://www.citigroup.com/rcs/citigpa/storage/public/Continental_Drift_Financial_Services_Regulation_EU_and_UK.pdf (дата звернення: 20.11.2025).
7. Das U. S. The impossible choice: tariffs, sanctions and fragmentation. OMFIF, 2025. URL: <https://www.omfif.org/2025/08/the-impossible-choice-tariffs-sanctions-and-fragmentation/> (дата звернення: 10.01.2026).

8. Dhingra S. Trade fragmentation and monetary policy. Bank of England, 2025. URL: <https://www.bankofengland.co.uk/speech/2025/february/swati-dhingra-speech-dow-lecture-niesr-trade-fragmentation-and-monetary-policy> (дата звернення: 15.01.2026).
9. European Central Bank. Macroprudential Bulletin. 2025. URL: https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/macroprudential-bulletin/html/ecb.mpbu202502_01~f4914a46c1.en.html (дата звернення: 18.01.2026).
10. European Central Bank. Supervisory newsletter. 2020. URL: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/supervisory-newsletters/newsletter/2020/html/ssm.nl200212.en.html> (дата звернення: 25.12.2025).
11. Global trade fragmentation comes with big output losses, ECB warns. Reuters, 2025. URL: <https://www.reuters.com/markets/europe/global-trade-fragmentation-comes-with-big-output-losses-ecb-warns-2025-01-03/> (дата звернення: 15.01.2026).
12. Hamre E., Wright W. Brexit & the City: The impact so far. New Financial, 2024. URL: <https://www.newfinancial.org/reports/brexit-&-the-city:-the-impact-so-far> (дата звернення: 15.12.2025).
13. Ilze J. Geopolitics and global trade: How can the UK navigate an increasingly volatile situation? UK Parliament, 2025. URL: <https://post.parliament.uk/geopolitics-and-global-trade-how-can-the-uk-navigate-an-increasingly-volatile-situation/> (дата звернення: 15.01.2026).
14. International Monetary Fund. Geoeconomic fragmentation and the future of multilateralism. IMF Working Paper, 2023. No. 73. URL: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2023/073/article-A001-en.xml> (дата звернення: 20.12.2025).
15. International Monetary Fund. IMF cuts global growth forecasts on Brexit, warns of risks to outlook. 2016. URL: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2016/07/19/pr16288-imf-cuts-global-growth-forecasts-on-brexit> (дата звернення: 18.01.2026).
16. Johnson A. Bank of England warns over global fragmentation as UK faces weak growth. London Loves Business, 2025. URL: <https://londonlovesbusiness.com/bank-of-england-warns-over-global-fragmentation-as-uk-faces-weak-growth/> (дата звернення: 20.01.2026).
17. Kalemli-Ozcan S., Papaioannou E., Peydró J.-L. Financial regulation, financial globalization and the synchronization of economic activity. Journal of International Economics, 2019. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jimoneco.2019.11.002> (дата звернення: 20.12.2025).
18. Morgan J., Patomäki H. Brexit and the Political Economy of Fragmentation: Things Fall Apart. London: Routledge, 2020. 234 p.
19. Nagelkerke F., Lovegrove S. Commission extends time-limited equivalence for UK CCPs. Regulation Tomorrow, 2025. URL: <https://www.regulationtomorrow.com/de/commission-extends-time-limited-equivalence-for-uk-ccps/> (дата звернення: 15.01.2026).
20. Regimes for EEA firms – passported firms. Financial Conduct Authority, 2024. URL: <https://www.fca.org.uk/firms/regimes-eea-firms-passported> (дата звернення: 20.10.2025).
21. Routley N. The 3 biggest risks to the global economy in 2026. Visual Capitalist, 2026. URL: <https://www.visualcapitalist.com/the-3-biggest-risks-to-the-global-economy-in-2026/> (дата звернення: 25.01.2026).
22. Schwab K. The World's Fragmentation and Heterogeneity. Journal of International Relations and Sustainable Development, 2024. No. 28 (Autumn). URL: <https://www.cirsd.org/en/horizons/horizons-autumn-2024--issue-no-28/the-worlds-fragmentation-and-heterogeneity> (дата звернення: 20.10.2025).
23. Siampani A. New report warns of economic risks from global financial system fragmentation. 2025. URL: <https://ceoworld.biz/2025/01/23/new-report-warns-of-economic-risks-from-global-financial-system-fragmentation/> (дата звернення: 18.01.2026).
24. UK trade policy in the age of change and fragmentation. Economics and International Affairs Group (EIAG). London, 2024. URL: <https://www.eiag.org.uk/paper/uk-trade-policy-age-change-fragmentation/> (дата звернення: 20.12.2025).
25. Walton O., Johnstone A. The fragmentation of the security-development nexus: the UK government's approach to security and development 2015–2022. Peacebuilding, 2024. Vol. 12(3). P. 429–444. DOI: <https://doi.org/10.1080/21647259.2023.2291920> (дата звернення: 25.01.2026).
26. Williams J. Geopolitical risk in 2025: From fragmentation to financial fallout. Informa Connect. 2025. URL: <https://informaconnect.com/geopolitical-risk-in-2025-from-fragmentation-to-financial-fallout/> (дата звернення: 25.01.2026).
27. World Economic Forum. Global Financial System Fragmentation Initiative. World Economic Forum, 2025. URL: <https://initiatives.weforum.org/global-financial-system-fragmentation/home> (дата звернення: 18.01.2026).
28. World Economic Forum. Navigating Global Financial System Fragmentation. 2025. URL: https://reports.weforum.org/docs/WEF_Navigating_Global_Financial_System_Fragmentation_2025.pdf (дата звернення: 19.01.2026).

References:

1. Bank of England. (2025). Financial Stability Report. Available at: <https://www.bankofengland.co.uk/financial-stability-report/2025/december-2025>
2. Bank of England. (2025). Financial Stability Report. Available at: <https://www.bankofengland.co.uk/financial-stability-report/2025/july-2025/#footnote-4>
3. Bank of England. (2024). Thematic Findings 2024: Cyber Stress Test. Available at: <https://www.bankofengland.co.uk/prudential-regulation/letter/2024/thematic-findings-2024-cyber-stress-test>

4. Berg J. et al. (2025). Make finance part of the EU–UK post-Brexit reset. Available at: <https://www.bruegel.org/analysis/make-finance-part-eu-uk-post-brexit-reset>
5. Colantone I. (2024). Financial Inclusion. Oxford Research Encyclopedia of Economics and Finance. Oxford University Press. Available at: <https://oxfordre.com/economics/display/10.1093/acrefore/9780190625979.001.0001/acrefore-9780190625979-e-1010>
6. Continental Drift: Financial Services Regulation in the EU and UK. (2024). Citigroup. Available at: https://www.citigroup.com/rcs/citigpa/storage/public/Continental_Drift_Financial_Services_Regulation_EU_and_UK.pdf
7. Das U. S. (2025). The impossible choice: tariffs, sanctions and fragmentation. *OMFIF*. Available at: <https://www.omfif.org/2025/08/the-impossible-choice-tariffs-sanctions-and-fragmentation/>
8. Dhingra S.(2025). Trade fragmentation and monetary policy. Bank of England. Available at: <https://www.bankofengland.co.uk/speech/2025/february/swati-dhingra-speech-dow-lecture-niesr-trade-fragmentation-and-monetary-policy>
9. European Central Bank. (2025). Macroeprudential Bulletin. Available at: https://www.ecb.europa.eu/press/financial-stability-publications/macroeprudential-bulletin/html/ecb.mpbu202502_01~f4914a46c1.en.html
10. European Central Bank (2020). Supervisory newsletter. Available at: <https://www.bankingsupervision.europa.eu/press/supervisory-newsletters/newsletter/2020/html/ssm.nl200212.en.html>
11. Global trade fragmentation comes with big output losses, ECB warns. (2025). Reuters. Available at: <https://www.reuters.com/markets/europe/global-trade-fragmentation-comes-with-big-output-losses-ecb-warns-2025-01-03/>
12. Hamre E., Wright W. (2024). Brexit & the City: The impact so far. *New Financial*. Available at: <https://www.newfinancial.org/reports/brexit-&-the-city:-the-impact-so-far>
13. Ilze J. (2025). Geopolitics and global trade: How can the UK navigate an increasingly volatile situation? UK Parliament. Available at: <https://post.parliament.uk/geopolitics-and-global-trade-how-can-the-uk-navigate-an-increasingly-volatile-situation/>
14. International Monetary Fund (2023). Goeconomic fragmentation and the future of multilateralism. IMF Working Paper, No. 73. Available at: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2023/073/article-A001-en.xml>
15. International Monetary Fund. (2016). IMF cuts global growth forecasts on Brexit, warns of risks to outlook. Available at: <https://www.imf.org/en/News/Articles/2016/07/19/pr16288-imf-cuts-global-growth-forecasts-on-brexit>
16. Johnson A. (2025). Bank of England warns over global fragmentation as UK faces weak growth. *London Loves Business*. Available at: <https://londonlovesbusiness.com/bank-of-england-warns-over-global-fragmentation-as-uk-faces-weak-growth/>
17. Kalemli-Ozcan S., Papaioannou E., Peydró J.-L. (2019). Financial regulation, financial globalization and the synchronization of economic activity. *Journal of International Economics*. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jmoneco.2019.11.002>
18. Morgan J., Patomäki H. (2020). *Brexit and the Political Economy of Fragmentation: Things Fall Apart*. London: Routledge. 234 p.
19. Nagelkerke F., Lovegrove S. (2025). Commission extends time-limited equivalence for UK CCPs. *Regulation Tomorrow*,. Available at: <https://www.regulationtomorrow.com/de/commission-extends-time-limited-equivalence-for-uk-ccps/>
20. Regimes for EEA firms – passported firms. (2024). Financial Conduct Authority. Available at: <https://www.fca.org.uk/firms/regimes-eea-firms-passported>
21. Routley N.(2026). The 3 biggest risks to the global economy in 2026. *Visual Capitalist*. Available at: <https://www.visualcapitalist.com/the-3-biggest-risks-to-the-global-economy-in-2026/>
22. Schwab K. (2024). The World's Fragmentation and Heterogeneity. *Journal of International Relations and Sustainable Development*, No. 28 (Autumn). Available at: <https://www.cirsd.org/en/horizons/horizons-autumn-2024--issue-no-28/the-worlds-fragmentation-and-heterogeneity>
23. Siampani A. (2025). New report warns of economic risks from global financial system fragmentation. Available at: <https://ceoworld.biz/2025/01/23/new-report-warns-of-economic-risks-from-global-financial-system-fragmentation/>
24. UK trade policy in the age of change and fragmentation.(2024). Economics and International Affairs Group (EIAG). London. Available at: <https://www.eiag.org.uk/paper/uk-trade-policy-age-change-fragmentation>
25. Walton O., Johnstone A. (2024). The fragmentation of the security-development nexus: the UK government's approach to security and development 2015–2022. *Peacebuilding*, Vol. 12(3). pp. 429–444. DOI: <https://doi.org/10.1080/21647259.2023.2291920>
26. Williams J. (2025). Geopolitical risk in 2025: From fragmentation to financial fallout. *Informa Connect*. Available at: <https://informaconnect.com/geopolitical-risk-in-2025-from-fragmentation-to-financial-fallout/>
27. World Economic Forum. (2025). Global Financial System Fragmentation Initiative. World Economic Forum. Available at: <https://initiatives.weforum.org/global-financial-system-fragmentation/home>
28. World Economic Forum (2025). Navigating Global Financial System Fragmentation. Available at: https://reports.weforum.org/docs/WEF_Navigating_Global_Financial_System_Fragmentation_2025.pdf

Дата надходження статті: 29.01.2026

Дата прийняття статті: 11.02.2026

Дата публікації статті: 26.02.2026